

Dani bá hezzaszólásai.

Az ember az ő maga élettyének a sorját sohasem tudhassa előre istálom, de azért mégis csak előfordulhat eccer-máccor, hogyhát az embert az ő maga észbéli következetessége legalább es hezzavetőleges célirányossággal reja vezérel az eljövendő üdők mibenlétyének a perspektívájára. Amig otthon vótam Kánakon, addig örökké azt tartottam, hogyhát úgy van jól, ahogy van s amióta Erdélyországból kivetemettem erre a teménten pusztaságra, oda módosult az eszméleti felfogásom, hogyhát ámbátor sohasem vót úgy, hogy valahogy ne lett volna, de azért mostanába' mégis csak úgy van, mintha sehogyse volna. Amióta pediglen ebbe a Gyehennai konferenciába belédobták ezek a nimetek a muszka szöveccséget, attól fogvást odairányzódott a bessó megnyilvánulásom, hogy ha ezelőtt egy néhány esztendővel úgy vót jól, ahogy vót s a mái világba es csak úgy vót jó, ahogy azelőtt vót, akkor az eljövendő üdők látóhatárába valahogy úgy kell hogy legyen, ahogy még eddig nem igen vót, met az öregek tanyittása szerént a világ fojjása örökké vátozik vaj erre, vaj arra, de sohasem oda menyen vissza, ahonnét elindult. Eppen ezért tehátlan a mű életünk folyamattyának es átál kell vátoznia. Minek utánna pediglen Magyarországnak a mái körülményességei mán rosszabbra nem igen csafarodhatnak — met ha valaki a toronyból leszottyán, akkor es csak a földig eshetik — eppen ezért, hogyha bé következik a mái világ átvátozása, akkor a mű tekintetünkben bizonyon jobb lesz úgy, ahogy akkor lesz. Met istálom eddig a faranciák, az ángliusok s a talijányok vótak a „Nagy Antánt” s az oláhok a cselákokkal s szerbekekkel együttvéve csinálták a küsebbik antántot. Most pedég, hogy indulatba jött a világ sorjának az átvátozása, a nimetek s a muszkaik lesznek a nagyantánt s mű leszünk a küsebbik antánt. Legalább es az urfi aszongya, hogyhát csak es mű jöhetünk tekintetbe ennek a hivatalnak a bétötésinél, mán csak azért es, met mű tapasztalatból legjobban tudjuk, hogy mik a jogai s a kötelességei a kúsántántnak. Csak arra kénék osztáng ügyelni istálom, hogyha mű leszünk a kúsántánt, mű es csinájjunk végig mindent, amit ők végig csináltak. Mük es csak a rend fentartására mennyünk bé hezzük, met ők es csak azért jöttek bé hezzánk tizenyócba. Hogyha pediglen eccer béményünk, akkor a többit csak rejánk kell bizni istálom. Akkor osztán kijetek es elmondhassák nyugutt lélekkal, hogy úgy van jól, ahogy van.

URAM, LEGYEN MEG A TE AKARATOD.

Uram, legyen meg a Te akaratom
De hajh — nagyon, nagyon gyengék vagyunk,
Ugy szeretjük, amit szeretünk,
Ugy akarjuk, amit akarunk.

Ugy vágyjuk, ami a miénk volt,
Ami most mind a másé Uram.
Csak önámítás, ha imádkozunk,
Hogy úgy legyen, ahogy irva van.

Ahogy akartad. Te akartad így?
Jaj bünös és lázadás a szó.
A harang is félre kong a vészben,
Kongó sírása még sem lázadó.

Lázadó szavunk ha százszor is bünös
S ámám pogány, ha felszegem fejem;
Még sem tudom mondani Uram,
Ha így akartad, akkor úgy legyen.

Puskás István.

Apánk az ajtó mögött.

— Egy kis fiu mondja. —

(Novella.)

Életem első éveit tiszta fehérben látom: fehér szobák, fehér köntösök, fehérben mosolygó ezüstök a vitrinben és anyánk fehér mosolygása.

Nagy feketeség jött ezután. Feketébe vont szoba, kifeketézett kapu, fekete ruhák, fátyolok, feketeszéli levélpapír anyám íróasztalán, feketeszéli zsebkendő a szemére szorítva.

Én kicsike voltam és csacsika, de Lula néni, a kilencesztendős komolysági megtanított, hogy most nem szabad lánmázni, sikítani és leginkább nem szabad kacagni, mert anyánk akkor hangosabban zokog. Mint a kis egerek, surrantunk a házban és mindig hallgatva, rákaptunk a hallgatózásra.

A hugicánknak, aki csak három éves volt, az volt a szokása, hogy csak akkor aludt el, ha énekeltek neki. De anyuka nem bírt énekelni többé. Hanem kinyitotta lefekvéskor a napapli szoba ajtaját és felhuzta a muzsikáló órát a vitrinben, azután kiment a konyhába, hogy ne hallja a zenét. Míg Katka hugunk álomban ptyvegett, mi Lulával úgy beszélünk ki magunkat, hogy ő lecsusztatta fejét az ágy szélére, én feltérdeltem a fiókos ágyban és így épen elérte szánk egymás füllét.

— Lula — sugtam egyszer én — mért sirtál ma? És miért mondtad anyáknak, hogy nem sirtál?

— Azért mondtam, mert ő nem szabad, hogy tudja.

— Mit?

— Esküdj meg öcsi, hogy hallgatsz.

— Bizony isten.

— Hálj töviságyban minden éjjel, ha elmondod?

— Háljak.

— Tudod . . . emlékszel . . . láttad te anyáknak azt a szép aranyláncát, amin olyan szép gyémántvirágok vannak, amiről Kati nagynéni azt mondta, hogy az olyan régi és olyant ma nem lehet látni?

— Aha! Láttam!

— Pszt! Ma jövünk hazafelé az iskolából. Gál Alisz azt mondta: lányok, nézzük egy kicsit a kirakatoikat. Tudod, válogatni szoktunk, hogy mit vennék meg, ha pénzünk volna. Odaérünk Salamonhoz, az ékszerészhez. Olyan szép piros gyöngyök vannak. Egyszer csak kiált Alisz: Né Lula, ez a nyaklánc pont olyan, mint az anyukádé, pedig te azt mondtad, hogy nincs több olyan . . . akkor te hazudtál.

Marianne meglökte Aliszt és összesugtak. Én nagyon reszkettem, mert igazán nem hazudtam, és azért is reszkettem, mert egyszerre egyebet is megláttam a kirakatham, tudod, mind, ami a vitrinben volt nálunk, te, öcsi, képzeld, az ezüst gyertyatartókat és azt a szép bársonyskatulyát, amiben a sok fényes kés meg villa meg kapál van.

— Ezeket valaki árultatja, mondta Marianne. Nézd, ott van a cédula: bizományban. Én ezt tudom, ez azt teszi, nekem apukám mondta . . .

— Na, akkorhát hiába dícselkedél Lula, hogy ha nagy leszel, tied lesz a nyaklánc . . . nézzük, nincs-e itt az a híres kétszázestendős muzsikáló óra is, mondta Alisz és felduzta az orrát . . .

Hazajöttem és belopóztam a nappali szobába. A vitrin üres. Csak a muzsikáló óra van még benne, amitől Katka hallgatni szokott . . .

Lula halkán sírni kezdett, én átkulesoltam a nyakát az ijedtségtől. Miért árultatjuk mi a nyakláncot, meg az ezüstös skatulyát?

Egy másik este én beszéltem többet.